

23 ביולי, 2023

השפעות הרפורמה המשפטית על הטק הישראלי – סקר חדש של Start-Up Nation Central:

- 68% מהסטארט-אפים בישראל החלו לנקוט בצעדים אקטיביים פיננסיים ומשפטיים ובהם הוצאות יתרות מזומנים, מקום רישום החברה (הוצאתה מישראל), רילוקיישן ופיטורים עובדים בעקבות הרפורמה המשפטית.
- 22% מהחברות מדווחות שהוציאו יתרות מזומנים מישראל ו-37% מהמשקיעים מציינים שחברות הפורטפוליו שלהם הוציאו חלק מיתרות המזומנים לחו"ל.
- 8% מהחברות מדווחות שכבר החלו בשינוי מקום רישום החברה, ו-29% מתכוונות לעשות זאת בעתיד הקרוב. 20% מהמשקיעים מציינים שחברות בפורטפוליו שלהם החלו בשינוי מקום רישום החברה ו-69% אחוז מהמשקיעים ציינו שחברות בפורטפוליו שלהם מתכוונות לעשות זאת בעתיד.
- 67% מהמשקיעים כבר מעורבים בהשקעות או שוקלים להשקיע בחברות זרות - השקעות מחוץ לישראל מקבלות משקל גדל והולך באסטרטגיה של משקיעים.
- 65% מהמשקיעים כבר רואים סימני התאוששות בארה"ב או סבורים שהם יתחילו בחצי השנה הקרובה לעומת רק 12% ביחס לישראל.

נתונים שנאספו בסקר-המשך¹ שנערך על ידי Start-Up Nation Central בקרב ראשי תעשיית ההייטק בישראל בין שלישי לרביעי, 18-19 ביולי 2023², ממשיכים לשקף תמונת מצב מדאיגה בדבר חוסנו של הענף. הסקר נועד לנתח את הפעולות האקטיביות שביצעו, ושוקלים בדעתם לבצע, מובילי התעשייה נוכח המשך החקיקה.

אף שהסקר בוחן את מצב סקטור ההייטק לאור הרפורמה המשפטית, יודגש כי קיים קושי בבידוד חלק מהתחושות ומהפעולות של משקיעים וחברות ההייטק מהמגמות הכלכליות העולמיות, במיוחד באשר לקושי הקיים בגיוס כספים ולפיטורי עובדים. בין השאר, על מנת לנסות לבודד את השפעות התהליכים הפנימיים בישראל או מול השינויים הכלכליים העולמיים, ביקשנו לבדוק את תחזיותיהם של בכירי הסקטור לגבי צפי ההתאוששות של השוק המקומי לעומת השוק האמריקאי.

מנכ"ל Start-Up Nation Central, אבי יון: "הפעולות האקטיביות של חברות ומשקיעים להוציא את פעילותן מישראל גברו משמעותית בשלושת החודשים האחרונים. תהליכים כמו העברת חברה לחו"ל או פתיחתה מלכתחילה מחוץ לישראל, הינם תהליכים שקשה יהיה להחזיר את הגלגל לאחור בהם. כארגון שתפקידו לחזק את תעשיית ההייטק בישראל ולשמר את חוסנה, מחובתנו לשקף את הנתונים למקבלי ההחלטות בישראל ולספק תמונת מצב עדכנית של הנעשה בשטח".

¹ הסקר הראשון נערך בימים רביעי וחמישי, 22-23 במרץ 2023.

² הסקר נערך לאחר העברת התיקון לחוק יסוד: השפיטה (ביטול עילת הסבירות) בקריאה ראשונה וכשבוע לפני ההצבעה הצפויה על החוק בקריאה שנייה ושלישית.

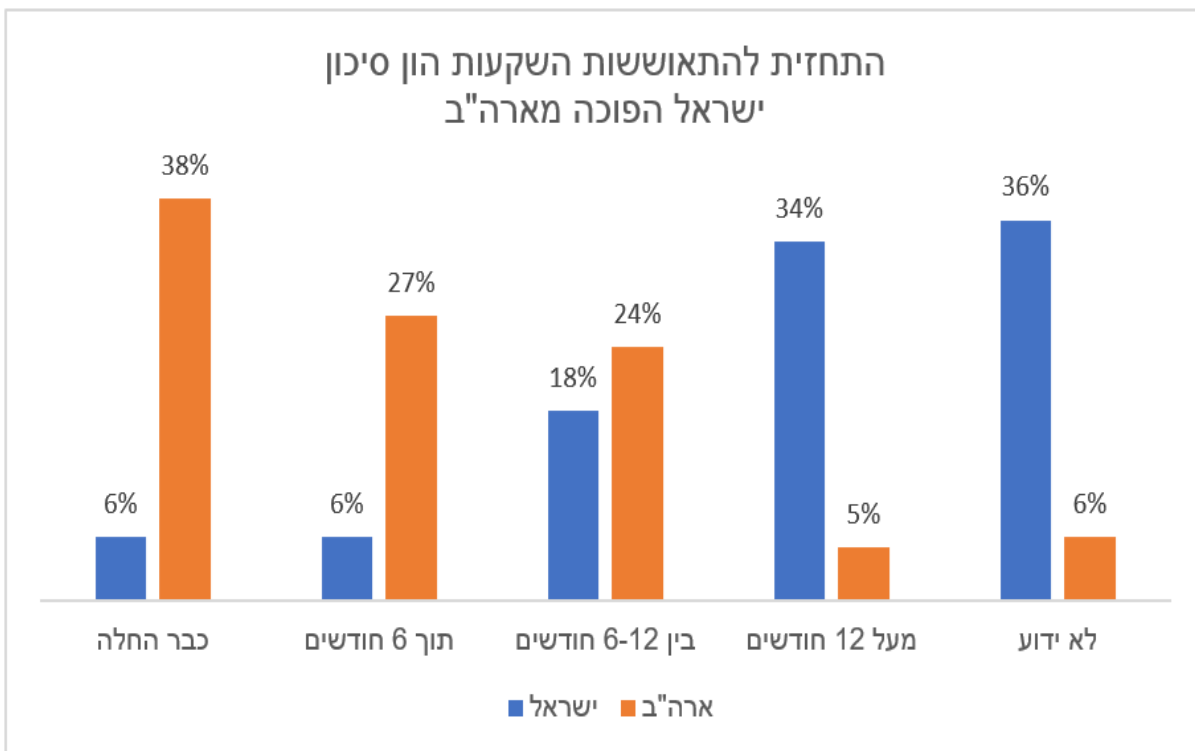
שאלון הסקר נשלח ליותר מ-7,600 מנכ"לים ומייסדים של חברות טכנולוגיה, ומנהלי חברות השקעות. השיבו עליו 734 בכירים המייצגים 521 חברות³ לפי הפירוט הבא:

o חברות סטארט-אפ/טכנולוגיה – 615 משיבים

o משקיעים – 119 משיבים

עיקרי הממצאים

1. נראה כי הרפורמה המשפטית יצרה חוסר ודאות משמעותי בקרב משקיעים ביחס להתאוששות בהשקעות הון הסיכון בישראל. מצב זה בולט ביתר-שאת אל מול התחזית של אותם משקיעים ביחס להתאוששות בארה"ב.
 - 1.1 65% מהמשקיעים סבורים שבארה"ב כבר רואים סימני התאוששות או שאלו יתחילו בחצי השנה הקרובה לעומת 12% ביחס לישראל.
 - 1.2 קיימת אי-בהירות לגבי אופק ההתאוששות בישראל. 36% מהמשקיעים דיווחו שאינם יודעים להעריך מתי תחל ההתאוששות בישראל, לעומת 6% ביחס להתאוששות בארה"ב.

³ הסקר משקף מדגם של כל הענף בישראל. מספר המשיבים שיקף שיעור השתתפות של כ-10% מכלל הנשאלים (סטארט-אפים/חברות – 9%, משקיעים – 10%).

- 2.** המשקיעים צופים כי הרפורמה המשפטית כבר מביאה לשינוי באסטרטגיית ההשקעה שלהם, באופן שייפגע ביכולת החברות לגייס השקעות.
- 2.1 72% מהמשקיעים מציינים שתהיה השפעה שלילית על השקעות בחברות חדשות - עליה לעומת הסקר הקודם שבו 68% ציינו זאת. כמו כן, 28% ציינו השפעה שלילית מאד לעומת 18% בסקר הקודם.
- 2.2 השקעות מחוץ לישראל מקבלות משקל גדל והולך באסטרטגיה של משקיעים: 67% מהמשקיעים כבר משקיעים או שוקלים להשקיע בחברות זרות - 39% כבר השקיעו בחברות זרות בעבר (כאשר 28% מתכננות להגדיל את ההשקעות), 5% התחילו להשקיע לאחרונה ועוד 23% שוקלות להתחיל להשקיע בחברות זרות.
- 3.** לאור אי-הוודאות שיצרה הרפורמה המשפטית, עולה מהסקר כי מרבית בכירי החברות החלו כבר לנקוט בצעדים מהותיים של צמצום ו/או שינויים כספיים ומשפטיים.
- 3.1 68% מהחברות נוקטות בצעדי שינוי אקטיביים (הכוללים בין היתר: הוצאת יתרות מזומנים, שינוי מקום רישום החברה, רילוקיישן ופיטורים) בעקבות הרפורמה.
- 3.2 22% מהחברות מדווחות שהוציאו יתרות מזומנים מישראל, וכ-53% מקבוצה זו מדווחות שהוציאו לחו"ל למעלה מ-30% מיתרות המזומנים שלהן.
- 37% מהמשקיעים מציינים שחברות הפורטפוליו שלהם הוציאו חלק מיתרות המזומנים לחו"ל, מתוכם 68% ציינו שיותר מ-30% מהכספים הועברו.
- 3.3 19% מהחברות מדווחות שפיטרו עובדים; כ-46% מקבוצה זו מדווחות שפיטרו 10-30% מהעובדים, ו-28% נוספים מדווחות שפיטרו יותר מ-30% מעובדיהן.
- 25% מהמשקיעים מדווחים על כך שהיו פיטורים בחברות שבהן הם מושקעים, כאשר מתוכם 73% מעריכים את היקף הפיטורים במעל 10% ממצבת העובדים.
- 3.4 8% מהחברות מדווחות שהחלו בשינוי מקום רישום החברה.
- 20% מהמשקיעים מציינים שחברות בפורטפוליו שלהם החלו בשינוי מקום רישום החברה.
- 4.** רוב מכריע של חברות הסטארט-אפ מתכוונן לנקוט בצעדי שינוי וצמצום בעתיד הקרוב. צעדים אלה כוללים בין היתר: הוצאת יתרות מזומנים, שינוי מקום רישום החברה (הוצאתה מישראל), רילוקיישן, ופיטורים.
- 4.1 76% מהחברות מתכוונות לנקוט בצעדי שינוי אקטיביים בעקבות הרפורמה.
- 4.2 31% מהחברות מתכוונות לפעול להוצאת כספים מישראל.
- 4.3 29% מהחברות מתכוונות להעביר את מיקום רישום החברה. 70% מתוך מחברות אלו, מדווחות שכבר נקטו בצעדים אקטיביים לבחינת משמעותיות משפטיות וכספיות של המהלך עם גורמי מקצוע.
- 69% מהמשקיעים צופים שחברות בפורטפוליו שלהם ישנו את מקום רישום החברה של החברה.
- 4.4 21% מהחברות מתכוונות להוציא עובדים לרילוקיישן.
- 4.5 15% מהחברות מתכוונות לפטר עובדים. 54% מחברות אלו מעריכות שיאלצו לפטר 10%-30% מעובדיהן, ו-31% נוספים מהחברות מעריכות שיאלצו לפטר למעלה מ-30% מעובדיהן.
- 71% מהמשקיעים צופים פיטורים בחברות שבהן הם מושקעים, כאשר 64% מתוכם צופים פיטורים של 10%-30% ממצבת העובדים ועוד 20% מתוכם צופים פיטורים של יותר מ-30% מהעובדים.

טבלה המרכזת את ההשוואה בין סעיף 3 (פעולות שכבר ננקטו) לסעיף 4 (פעולות בכוונה עתידית)

מתכוונים לנקוט בפעולה	כבר נקטו בפעולה	סוג הפעולה	
31%	22%	הוצאת מזומנים מישראל	חברות מעידות על עצמן
15%	19%	פיטורי עובדים	
29%	8%	העברת מיקום הרישום	
21%	לא נשאל	רילוקיישן של עובדים	
לא נשאל	37%	הוצאת מזומנים מישראל	משקיעים מעידים על חברות הפורטפוליו שלהם
71%	25%	פיטורי עובדים	
69%	20%	העברת מיקום הרישום	

- 5.** המשקיעים ובכירי חברות היי-טק מזהים השפעה שלילית של ההתקדמות בחקיקה מתחילת השנה על חברות היי-טק, בדומה לסקר שערכנו ברבעון הקודם.
- 5.1 78% מבכירי חברות הסטארט-אפ ציינו שיש לרפורמה המשפטית השפעות שליליות על פעילות החברות.
- 5.2 84% מהמשקיעים ציינו לרפורמה יש השפעות שליליות שונות על חברות הפורטפוליו שלהם.
- 5.3 **80% מהמשקיעים מאמינים שהידרדרות היחסים בין ישראל לארה"ב תשפיע שלילית על תעשיית ההייטק בישראל.**

- 6.** רוב מוחץ בקרב בכירי חברות ההייטק ומשקיעים מאמינים שהפסקת החקיקה או חקיקה בהסכמה רחבה נדרשות להרגעה ולשיפור מצב הייטק.
- 6.1 מקרב המשקיעים 43% סבורים שהפסקת החקיקה היא המענה הנכון, ועוד 40% מאמינים שחקיקה בהסכמה רחבה (במתווה הנשיא) תביא להרגעה ולשיפור המצב.
- 6.2 מקרב בכירי חברות הייטק 44% סבורים שהפסקת החקיקה היא המענה הנכון, ועוד 31% מאמינים שחקיקה בהסכמה רחבה (במתווה הנשיא) תביא להרגעה ולשיפור המצב.